

ПРИМЉЕНО:	7.4. 2021	БРОЈ	ПРИЛОГ	ГРАДНОСТ
ОРГ. ЈЕД.	437	2		
15/1 Образац				

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФАКУЛТЕТ: ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

ИЗВЈЕШТАЈ
о оцјени подобности теме, кандидата и ментора за израду докторске дисертације

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Орган који је именовао комисију: Наставно-научно вијеће

Датум именовања комисије: 19.11.2020. године

Број одлуке: 13/3.1984-II-10.3/20

Састав комисије:

1. Др Јелена Пољашевић	Ванредни професор	Економија, Рачуноводство и ревизија
Презиме и име	Звање	Научно поље и ужа научна област
Економски факултет Универзитета у Бања Луци		предсједник
Установа у којој је запослен-а		Функција у комисији
2. Др Кристина Мијић	Доцент	Економија, Рачуноводство, анализа и ревизија
Презиме и име	Звање	Научно поље и ужа научна област
Економски факултет у Суботици Универзитета у Новом Саду		члан
Установа у којој је запослен-а		Функција у комисији
3. Др Срђан Лалић	Ванредни професор	Економија, Рачуноводство
Презиме и име	Звање	Научно поље и ужа научна област
Факултет пословне економије у Бијељини		члан
Универзитета у Источном Сарајеву		
Установа у којој је запослен-а		Функција у комисији

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име, име једног родитеља, презиме: СНЕЖАНА (МАРКО) ВУЈНИЋ
2. Датум рођења: 17.11.1961. Мјесто и држава рођења: БАЊА ЛУКА БиХ РС

II.1 Основне студије

Година уписа: Година завршетка: Просјечна оцјена током студија:

Универзитет: _____

Факултет/и: ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

Студијски програм: ПОСЛОВНА ЕКОНОМИЈА

Звање: ДИПЛОМИРАНИ ЕКОНОМИСТА

II.2 Мастер или магистарске студије

Година уписа: Година завршетка: Просјечна оцјена током студија:

Универзитет: БАЊА ЛУКА

Факултет/и: ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

Студијски програм: Економија

Звање: магистар економије

Научна област: Финансијско управљање банкарство и осигурање

Наслов завршног рада: "Институционална и финансијска подршка предузећима као фактор привредног раста"

II.3 Докторске студије

Година уписа:

Факултет/и: ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

Студијски програм: Економија

Број ЕЦТС до сада остварених: Просјечна оцјена током студија:

II.4 Приказ научних и стручних радова кандидата

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија ¹
1.	Vujnić, S (2015). Institutional financial support to enterprises as a factor of economic growth and development REDETE 2015 Conference ECONOMIC DEVELOPMENT AND ENTREPRENEURSHIP INTRANSITION ECONOMIES Assessment of the last 25 years, going beyond the 'transition' , 1104-1113, ISBN 978-99938-46-54-3	Зборник радова са научног скупа
<i>Кратак опис садржине:</i> Институционална финансијска подршка предузетима представља кључну претпоставку за динамизирање укупног привредног раста и развоја. Предмет је перманентног прилагођавања и усклађивања са потребама привреде и актуелним економским трендовима у свијету. Основни циљ овог рада јесте објективно сагледавање и оцјена досадашњих резултата и ефеката институционалне финансијске подршке на привредну активност у Републици Српској, са посебним освртом на допринос Инвестиционо-развојне банке Републике Српске (ИРБРС), у сврху идентификовања потребних мјера за унапређење и развој овог вида подршке.		
За потребе истраживачког рада аутор је прикупио, обрадио и синтетизовао релевантне податке из кредитилних домаћих (Република Српска) и страних (Европска унија) извора о системима институционалне финансијске подршке предузетима, а након тога урађена је њихова макроекономска, статистичка, квантитативна и компартивна анализа уз табеларно приказивање статистичких података.		
Резултати анализе система институционалне финансијске подршке предузетима у Европској унији, и земљама у регији које су њене чланице (Словенија и Хрватска), показују да на ефикасност система пресудно утичу комплементарност, висок степен диверзификације, специфична циљна оријентисаност и наглашена специјализација носиоца институционале подршке. Оснивањем Инвестиционо-развојне банке Републике Српске и Гарантног фонда Републике Српске систем институционалне финансијске подршке предузетима у Републици Српској додатно је диверзификован. Инвестиционо-развојна банка се афирмисала у водећег финансијера развоја Републике Српске. Овим истраживачким радом дошло се до закључка да је за даље унапређење и побољшање ефикасности система институционалне финансијске подршке предузетима у Републици Српској потребно предузети конкретне и свеобухватне мјере.		
<i>Рад припада проблематици докторске дисертације:</i> ДА		

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
1.	Вујнић, С (2019). Економска анализа регулације банака са освртом на банкарски систем Републике Српске развоју БиХ. ЗБОРНИК РАДОВА ВИИИ научне конференције са међународним учешћем ЈАХОРИНСКИ ПОСЛОВНИ ФОРУМ 2019 - Тржиште, морал и економска политика у свјетлу модернизације економије и друштва, 223-231 ИСЧН 2303-8969.	Зборник радова са научног скупа
<i>Кратак опис садржине:</i> Финансијски систем један је од најзначајнијих подсистема укупног економског система. Задатак му је осигурати ефикасно одвијање процеса финансијске интермедијације између суфицитарних и дефицитарних субјеката, посредством финансијских институција. Међутим, ти се процеси не одвијају у перфектним околностима будући да су оптерећени проблемом информационе асиметрије. Из овог проблема даље се развијају ризици		

¹ Категорија се односи на оне часописе и научне скупове који су категорисани у складу са Правилником о публиковању научних публикација („Службени гласник РС“, бр. 77/10) и Правилником о мјерилима за остваривање и финансирање Програма одржавања научних скупова („Службени гласник РС“, бр. 102/14).

негативне селекције и моралног хазарда. У овом раду сагледане су најзначајније одреднице финансијског система, те негативни утицаји које индукују околности информационе асиметрије на ефикасност система у целини. Посебно је указано на економске аспекте регулације банака, те недавне измене које су предузете у регулаторном окружењу Републике Српске. У закључним разматрањима износе се препоруке за даље унапређење домаћег банкарског система.

Рад припада проблематици докторске дисертације: **ДА**

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
1.	Bjelić, J., Erić, O., Vujić, S. (2020.) Trade economic and industrial growth of the Republic of Srpska, Ekonomski vidici, XXV, br. 1-2, str.93-111	Научни часопис

Кратак опис садржине: У ери глобализације свјетска трговина расте брже од производње. Земље се

отварају ка глобалном тржишту и либерализују трговину. Резултат је убрзан раст извоза и увоза, при чему извоз све више постаје нова развојна парадигма. Многе земље привредну структуру прилагођавају производњи роба за извоз. То су размјењиве робе које углавном производе извозно оријентисани индустријски сектори. Кина, Јужна Кореја, Њемачка и др. темеље економски раст на тзв.извозној оријентацији. Овакав избор могућ је и пожељан и за мале земље, и за земље у развоју. Република Српска као ентитет у Босни и Херцеговини има мало тржиште и миноран је актер у међународној размјени. Нема јасну дугоричну економску стратегију, и још увијек није провела све неопходне реформе. Привреда, а посебно индустрија није структурирана према извозу, иако у последњој деценији покривеност увоза са извозом расте. Извоз све више постаје фактор економског раста, тј. доприноси повећању БДП-а. На повећање извоза највећи утицај има раст размјене са Европском унијом. Резултати регресионе анализе потврдили су сигнifikантност и позитиван утицај извоза на БДП Републике Српске. Показало се да је извоз изузетно битан за економски раст, јер свака јединица раста извоза доприноси расту БДП-а за 1,27. И утицај извоза на учешће прерађивачке индустрије у БДП-у је сигнifikантан и позитиван, док утицај трговинске размјене на БДП није сигнifikантан.

Рад припада проблематици докторске дисертације: **ДА**

Да ли кандидат испуњава услове? **ДА**

III ПОДАЦИ О МЕНТОРУ/КОМЕНТОРУ

Биографија ментора/коментора (до 1000 карактера):

Проф. др Јелена Пољашевић, ванредни професор одговорни је наставник на предметима Теорија и политика биланса на основном студију, те Специјални и консолидовани биланси, Финансирање јавног сектора и Трезорско и финансијско извјештавање на мастер студију. Аутор је монографије Финансијско извјештавање у јавном сектору, уџбеника Ревизија, међународних монографија *Public sector accounting, auditing and control in Sought Eastern Europe (Palgrave McMillan)* и *Western Balkan economies in transition (Springer)* те више од 70 стручних и научних радова. Учесник је бројних међународних конференција, конгреса и симпозијума од којих се издвајају: 16th CIGAR (*Comparative International Governmental Accounting Research*), Универзитет Југоисточна Норвешка, са радом Утицај главне службеза ревизију у пцјени одговорности институција јавног сектора за употребу јавнох новца – случај Хрватске, БиХ и Словеније; XII EGPA (*European Group of Public Administration*), Универзитет Клуж-Напока, 2019, сарадом Оцјена транспарентности финансијског извјештавања ентитета јавног сектора у Републици Српској; и 14th CIGAR (*Comparative International Governmental Accounting Research*), 2018, Универзитет у Загребу са радом Дуално извјештавање и приступи рачуноводства и ревизије копарија између земаља. Као гостујући предавач, држалаје предавање на Универзитету у Болоњи (Италија), Универзитету у Клуж-Напока (Румунија), Универзитету у Загребу (Хрватска), те Универзитету у Емден/Лер (Њемачка).

Учесник је неколико међународних научних пројеката: Реформа рачуноводства и финансијског извјештавања као средство јачања ефикасности финансијског управљања јавног сектора Хрватске (2014-2018); Инструменти за превенцију пословних превара – теорија, пракса и рјешења у Словенији и Републици Српској, те Усаглашавање извјештавања и корпоративног управљања са међународним стандардима и регулативом ЕУ у циљу унапређења привредног амбијента Републике Српске.

Радови из области којој припада приједлог докторске дисертације:

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница
1.	Jakšić D., Mijić K., Zekić S., Poljašević J.(2015): Comparative profitability analysis of milk production companies to milk processing companies in Serbia, CUSTOS E AGRONEGOCIO, Universidade Federal Rural de Pernambuco, ISSN 1808-2882, Vol. 11, No. 3, pp. 206 – 226
2.	Пољашевић, Ј. (2011): Утврђивање и одржавање профитабилног нивоа нето обртних средстава, <i>Acta economica</i> , Економски факултет Универзитета у Бањој Луци, e-ISSN 2232-738X, год. 9, бр. 14, стр. 169-201.
3.	Poljašević, J., Vašiček, V., Jovanović, T.(2019), Comparative review of dual reporting in public sector in three sought-east European countries, <i>Journal of Public Budgeting, Accounting&Financial Management</i> , Vol 31 No3, pp 325-344
4.	Poljašević, J.(2012), Measurement of the government deficit in accordance with government finance statistics (GFS 2001), <i>Financing</i> , No. 1/12, pp. 13 - 20, Jan,
5.	Пољашевић, Ј. (2012), Извјештај о дугорочној финансијској одрживости и фискалној стабилности јавног сектора, <i>Acta economica</i> , No. 16, pp. 127 - 155, Feb, 2012

6.	Пољашевић, Ј. (2017). Неправилности у презентовању извршења буџета и буџетског резултата у јединицама локалних самоуправа у Републици Српској, FINANCING , No. 1/VIII, pp. 17 – 28
7.	Todorović, I., Poljašević, J. (2016). The Impact of a Going-Concern Audit Opinion on Board of Directors, European Journal of Economics and Management, Vol. 3, No. 1 -Special Issue, pp. 94 - 103
8.	Пољашевић, Ј. (2015). Адекватност питања која доводе до скретања пажње у ревизорском мишљењу у Републици Српској, Јоурнал о економији анд бусинес, pp. 174 - 188
9.	Пољашевић, Ј. (2015). Утицај структуре имовине на структуру капитала, Acta economica, Економски факултет Универзитета у Бањој Луци, Vol. XIII, No. 22, pp. 247 - 263
10.	Пољашевић, Ј. Вујићић-Радисављевић, Д. (2013). Значајност добитака и губитака утврђених директно у капиталу у анализи биланса предузећа, FINANCING, pp. 19 - 2

Да ли ментор испуњава услове?

ДА

IV ОЦЈЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

IV.1 Формулација назива тезе (наслова)

„ПРИЛАГОЂАВАЊЕ НОРМАТИВНЕ ОСНОВЕ ФИНАНСИЈСКОГ ИЗВЈЕШТАВАЊА У ЦИЉУ ПОБОЉШАЊА КВАЛИТЕТА ФИНАНСИЈСКОГ ИЗВЈЕШТАВАЊА“

Наслов тезе је подобан?

ДА

IV.2 Предмет истраживања

Предмет, односно подручје истраживања овог рада је из области рачуноводства и ревизије. Истраживање ће се спровести на финансијским извјештајима опште намјене свих привредних друштава у Републици Српској, те на ревизорским извјештајима друштава који су обvezници ревизије, а чији су ревизорски извјештаји јавно доступни на сајту Бањалучке берзе.

Зависна варијабла, квалитет финансијских извјештаја, проучава се у оквиру предмета са катедре за рачуноводство и пословне финансије, док се независном варијаблом уређује начин уређења финансијских извјештавања.

Сагледавање фактора који утичу на основу финансијског извјештавања у вези је са потребом препознавања подручја даљих унапређења која би пружила додатну димензију квалитету финансијског извјештавања. Неопходно је анализирати процесе доношења законске регулативе, затим примјене глобалног оквира финансијског извјештавања и континуираног оспособљавања рачуноводствене професије како би се, на критички начин сагледали њихови утицаји на квалитет финансијског извјештавања у националним оквирима. Ту се, међутим чини посебно интересантним сагледати различите приступе успостављања нормативне основе и њиховог функционисања у упоредивим националним рачуноводственим системима у Србији, Црној Гори, Сјеверној Македонији, Словенији и Хрватској, као и регулаторне приступе уређења ове проблематике у наднационалним оквирима и њиховој хармонизацији.

Поред свега наведеног веома је важно да се дефинише и географски простор анализе наведених варијабли као њихов утицај на стварање целокупне слике о привредним

друштвима. Слична истраживања рађена су по појединим земљама, у циљу утврђивања утицаја МСФИ и националних рјешења на квалитет финансијског извјештавања. Резултати тих истраживања ће послужити како би се на што репрезентативнији начин приказали уопштени резултати док је кључна област истраживања овог рада управо Република Српска, а све са циљем унапређења нормативне основе извјештавања. Анализом ће бити обухваћени доступни финансијски извјештаји свих привредних друштава у последње три године, ревизорски извјештаји обvezника ревизије за исти период, биће приказани добијени резултати, те предложено унапређење нормативне основе у Републици Српској.

За финансијско извјештавање каже се да је квалитетно ако информације које су садржане у овим извјештајима посједују одређене квалитативне карактеристике, односно уколико одражавају на објективан и фер начин суштину пословних догађаја. Сматра се да се усвајањем Међународних стандарда финансијског извјештавања управо постиже квалитет и транспаретност финансијских извјештаја. У циљу провјере њихове фер презентације, те давања кредитабилитета овим извјештајима, обавља се ревизија ових извјештаја.

Будући да се у овом раду фокусирамо на финансијске извјештаје који су намијењени екстерним корисницима, односно на финансијске извјештаје опште намјене, циљ извјештавања поједињих привредних субјеката првенствено зависи од корисника ових извјештаја. За разлику од јавно одговорних друштава чији су корисници многобројни и софистицирани, друштва која немају јавну одговорност, а нарочито мала и микро друштва, имају свега неколико екстерних корисника. Управо корисници, односно њихове информационе потребе креирају основу финансијског извјештавања. У том правцу Одбор који доноси МСФИ одлучио се за креирање два сета стандарда: пуни мсфи и МСФИ за мала и средња предузећа. С друге стране, треба водити рачуна и о томе да користи које се огледају у квалитетним финансијским информацијама потребним за одлучивање морају превазилазити трошкове генерисања таквих информација.

Прихватањем МСФИ као националне нормативна основе, не постиже се аутоматски креирање квалитетних финансијских извјештаја. Свака земља, узимајући у обзир националне карактеристике окружења, тржишта и корпоративног власништва, треба да уреди питање обvezника поједињих стандарда, питање обvezника ревизије, те да креира систем контроле квалитета како би се обезбиједила адекватна примјена нормативних одредби који се односе на рачуноводство и ревизију.

Велики број привредних друштава која не сачињавају финансијске извјештаје, неразумијевање разлика између пуних МСФИ и МСФИ за мала и средња предузећа, неадекватне рачуноводствене политике, нетранспаретно извјештавање, те бројна модификована ревизорска мишљења у Републици Српској доводи до питања да ли постигнут задовољавајући степен квалитета финансијског извјештавања? Односно, поставља се питање да ли је примјена МСФИ за сва друштва опрадана са становишта трошкова, те да ли се њиховом примјеном постиже задовољавајући ниво квалитета финансијских извјештаја? Надаље, да ли би се прихватањем различитих основа финансијског извјештавања за друштва различите величине и степена одговорности повећао квалитет извјештавања и обезбиједила упоредивост

Предмет истраживања је подобан?

ДА

IV.3 Најновија истраживања познавања предмета дисертације на основу изабране литературе са списком литературе

Књиге

1. Alexander, D., Nobes, C.: *Financial Accounting: An International Introduction*, Harlow: Pearson Education Limited, 2010.
2. Alexander, D. and Archer, S.: *2009 International Accounting / Financial Reporting Standards Guide*, CCH, Chicago, 2008.
3. Arnold, J., Hope, T., Southworth, A., Kirkham, L.: *Financial Accounting*, second edition, Hemel Hempstead: Prantice Hall Europe, 1994.
4. Gray, S., J., Needles, B., E.: *Финансијско рачуноводство*, Општи приступ, Савез рачуновођа и ревизора Републике Српске, Бања Лука, 2001.
5. Evans, T.G.: *Accounting Theory: Contemporary Accounting Issues*, Thomson South-Western, Mason, 2003.
6. Kotler, F., Li, N.: *Korporativna društvena odgovornost*, Ekonomski fakultet, Beograd, 2007.
7. Küting, K., Weber, C. P: *Die Bilanzanalyse*, Schäffer Poeschel Verlag, Stuttgart, 2001.
8. Leutiger, I.: *Betriebswirtschaftliche Kennzahlen mit Lotus*, Markt & Technik Verlag, München, 1988.
9. Nobes, C. and Parker, R.: *Comparative International Accounting* (11th edition), Pearson Education Limited, Harlow, 2010.
10. Радовановић, Р.: *Финансијско извештавање*, Економски факултет, Београд, 2001.
11. Ранковић, Ј.: *Специјални биланси*, Проинкон, Београд, 1996.
12. Rezaee, Z., Riley, R.: *Prijevara u finansijskim izvještajima – Sprječavanje i otkrivanje*, Drugo izdanje, MATE d.o.o., Neum, 2014.
13. Rosenfield, P: *Contemporary Issues in Financial Reporting: A user-oriented approach*, New York: Routledge, 2006.
14. Roberts, C., Weetman, P. and Gordon, P.: *International Corporate Reporting: A Comparative Approach* (4th edition), Pearson Education Limited, Harlow, 2008.
15. Scott, W., R.: *Financial Accounting Theory* (5th edition), Pearson Prentice Hall, Toronto, 2009.
16. Harrison, W.T., Horngren, C.T., Tomas, B. and Suwardy, T.: *Financial Accounting: International Financial Reporting Standards* (8th edition), Pearson Higher Education, 2011.
17. Шкарић-Јовановић, К., Спасић, Д.: *Специјални биланси*, прво издање, Економски факултет, Београд, 2012.
18. Walton, P., Haller, A. and Raffournier, B.: *International Accounting* (2nd edition), Thomson, 2003.
19. Weirich, T.R., Pearson, T.C. and Churyk, N.T.: *Accounting & Auditing Research: Tools & Strategies* (7th edition), John Wiley & Sons, 2010.
20. Wild, J.J.: *Financial Accounting: Information for Decisions* (3rd edition), McGraw-Hill/Irwin, International Edition, New York, 2005.

Научни и стручни радови:

21. Андрић, М., Јакшић, Д.: Потреба за верификацијом финансијских извјештаја у корпоративном управљању, Зборник радова – 6. Међународни симпозијум о корпоративном управљању „Корпоративно управљање – Мотор или оловне ноге развоја,“ Финрар и Савез рачуновођа и ревизора Републике Српске, Бања Врућица, јуни 2011.
22. Bailey, D.: *Accounting in transition in the transitional economy*, The European Accounting Review, 4(4), 1995, стр. 595–623.

23. Blanchet, J.: Global Standards Offer Opportunity, *Financial Executive* (Vol. 18, Issue 2, March/April) 2002, pp. 28-30
24. Brackney, K.S. and Witmer, P.R.: The European Union's Role in International Standards Setting, *The CPA Journal* (Vol. 75, Issue 11, November) 2005, стр. 18-27.
25. Божић, Р.: Детерминанте поузданости квалитета информација садржаних у финансијским извјештајима, Зборник радова – 17. конгрес Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске „Рачуноводство, ревизија и пословне финансије у условима одговорнијег понашања учесника на тржишту,“ Бања Врућица, септембар 2013.
26. Goldberg, S., R., Grant, R., Sovall, D.: Are We Closer to Global Accounting Standards? *The Journal of Corporate Accounting & Finance* 17(6), 2006.
27. Dennis, I.: A conceptual enquiry into the concept of a ‘principles-based’ accounting standard, *The British Accounting Review* (Vol. 40, Issue 3), 2008, стр. 260-271.
28. Jermakowicz, E.K. and Gornik-Tomaszewski, S.: Implementing IFRS from the perspective of EU publicly traded companies, *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation* (Vol. 15, Issue 2) 2006, стр. 170-196.
29. Langmead, J.M. and Soroosh, J.: International Financial Reporting Standards: The Road Ahead, *The CPA Journal* (Vol. 79, Issue 3, March) 2009, стр. 16-24.
30. Малинић, Д.: Етичка димензија квалитета финансијског извештавања, *Економика предузећа*, Vol. 59, бр. 5-6, Савез економиста Србије, Београд, 2011.
31. Пољашевић, Ј. (2017). Неправилности у презентовању извршења буџета и буџетског резултата у јединицама локалних самоуправа у Републици Српској, *FINANCING* , No. 1/VIII, pp. 17 – 28
32. Пољашевић, Ј. (2015). Адекватност питања која доводе до скретања пажње у ревизорском мишљењу у Републици Српској, *Јоурнал оф економу анд бусинес*, pp. 174 - 188
33. Пољашевић, Ј. (2015). Утицај структуре имовине на структуру капитала, *Acta economica*, Економски факултет Универзитета у Бањој Луци, Vol. XIII, No. 22, pp. 247 - 263
34. Пољашевић, Ј. Вујичић-Радисављевић, Д. (2013). Значајност добитака и губитака утврђених директно у капиталу у анализи биланса предузећа, *FINANCING*, pp. 19 - 25
35. Стевановић, Н.: Финансијско-извештајна одговорност у контексту ЕУ, међународног и новог домаћег регулаторног оквира, *Економика предузећа*, Vol. 59, бр. 5-6, Савез економиста Србије, Београд, 2011.
36. Стефановић, Р.: Савремено финансијско извештавање: суштина, окружење и оквир, Економски хоризонти, бр. 1 (1-2), Економски факултет Универзитета у Крагујевцу, 1999.
37. Стефановић, Р.: Финансијско извештавање као основа за доношење одлука – квалитативни аспект, *Књиговодство*, 38(12), Београд, 1993.
38. Стефановић, Р.: Међународни стандарди финансијског извештавања: суштина и иницијална примена, *Банкарство* (1-2), 2004., стр. 15-20.
39. Sunder, S.: Regulatory competition among accounting standards within and across international boundaries, *Journal of Accounting and Public Policy* (Vol. 21, Issue 3), 2002, стр. 219-234.
40. Seifert, D.L. and Lindberg, D.L.: Key Provisions of IFRS for Small and Medium-sized Entities, *The CPA Journal* (Vol. 80, Issue 5, May) 2010, стр. 34-37.
41. Thomson, J.C.: When Accounting Finally Becomes Global, *The CPA Journal* (Vol. 78, Issue 9, September) 2008, стр. 20-23.
42. Шкарић Јовановић, К.: Носиоци одговорности за квалитет финансијског извештавања, Квалитет финансијског извештавања – изазови, перспективе и ограничења, XLII Симпозијум Савеза рачуновођа и ревизора Србије: Рачуноводство и пословне финансије у савременим условима пословања, Зборник радова, 26-28. мај 2011., стр.

7-30.

43. Zeff, S.A.: Some obstacles to global financial reporting comparability and convergence at high level of quality, The British Accounting Review (Vol. 39, Issue 4, December) 2007, стр. 290-302.
44. Zeghal, D. and Mhedhbi, K.: An analysis of the factors affecting the adoption of international accounting standards by developing countries, The International Journal of Accounting (Vol. 41, Issue 4) 2006, стр. 373-386.
45. Whittington, G.: The adoption of International Accounting Standards in the European Union, European Accounting Review (Vol. 14, Issue 1, May) 2005, стр.

Избор литературе је одговарајући?

ДА

IV.4 Циљеви истраживања

Тематика која се истражује у овом научно-истраживачком раду усмјерена је на научне и прагматичне циљеве, а они се огледају у следећем:

Научни циљеви омогућавају стварање опште слике појава као и процеса који су предмет истраживања у раду, те да се уз помоћ адекватне класификације појава схвате процеси као и узрочно-посљедична веза елемената који утичу на сам процес.

Прагматички циљеви служе како би се указало које су то користи као и резултати истраживања одређене теме, који могу бити од великог значаја за стране које су директно или индиректно укључене у сам проблем истраживања: предузећа, финансијске институције, ревизорске куће, држава у погледу законских регулатива као и академска заједница.

Научни циљеви

Како би се научни циљ постигао исти ће најједноставније бити објашњен кроз:

- 1) Научно описивање самог поступка рјешавања утврђеног проблема – Прилагођавање нормативне основе финансијског извјештавања у циљу побољшања квалитета финансијског извјештавања. Приликом анализе наведеног циља настоји се обухватити следеће:
 - Описати шта се то подразумијева под нормативном основом;
 - Описати примјену постојећих рјешења из Закона о рачуноводству и ревизији;
 - Описати на која друштва се односе поједини МСФИ;
 - Описати основне карактеристике појединих сетова МСФИ;
 - Описати на који начин се мјери квалитет финансијског извјештавања;
 - Описати која друштва су обvezници ревизије;
 - Описати на који начин се тренутно спроводи контрола квалитета.
- 2) Научна класификација која настоји да са обухватањем експлицитних и имплицитних обиљежја нормативне основе, те његове примјене у пракси као и утицај на финансијско извјештавање. Наведеним се жели обезбиједити разумијевање следећег:
 - Јавно одговорних и осталих привредних друштава;
 - Појединачни и консолидовани финансијски извјештаји;
 - Привредних друштава по величини узимајући у обзир прописане критеријуме.
- 3) Научно откриће се односи на проналажења објашњења нових процеса као и њихове примјене у пракси са циљем адекватног разумијевања тих промјена као и њихових ефеката на окружење. Са овим циљем обухваћен је већи број елемената који треба да допринесу остваривању постављеног циља, а настоји да се испуни следеће:
 - Откривање фактора који су допринијели у креирању постојећег нормативног

рјешења;

- Откривање фактора који опредјељујуће утичу на нова рјешења;
- Утицај примјене пуних МСФИ на друштва која нису јавно одговорна;
- Утицај ревизије на квалитет финансијских извјештаја;
- Утицај контроле квалитета на квалитет финансијских извјештаја и ревизорских мишљења.

4) Научно објашњавање обухвата процес где се кроз теоријско и практично оправдање настоји приказати истина о посматраном проблему као и његови ефекти у практичној примјени. Како би сама анализа постављеног проблема била спроведена на што адекватнији начин, у оквиру наведеног циља биће обухваћено:

- Објаснити да ли и на који начин промјена у нормативном оквиру може утицати на квалитет финансијских извјештаја;
- Објаснити на који начин промјена обveznika ревизије може да утиче на повећање квалитета финансијских извјештаја;
- Објаснити на који начин промјена обveznika примјене поједињих МСФИ може да утиче на повећање квалитета финансијских извјештаја.

5) Научно предвиђање се односи на то да се на основу расположивих информација као и информација које су додатно прикупљене у процесу анализе при изради овог рада прикажу одређени ефекти на будуће извјештавање. Стога је важно узети у обзир сљедеће:

- Предвиђање утицаја нове нормативне основе на квалитет финансијског извјештавања;
- Предвиђање утицаја увођења националних прописа за микро и мала друштва;
- Предвиђање утицаја ограничења кориштења пуних МСФИ за друштва која нису јавно одговорна;
- Предвиђање утицаја новог система контроле квалитета на рачунводствну и ревизорску професију.

Прагматички циљеви

На основу цјелокупне анализе као и чињеница представљених у претходном дијелу можемо констатовати да је присутан широк круг корисника који су заинтересовани за унапређење квалитета финансијског извјештавања. У питању су сљедећи учесници:

- 1) Влада државе (Министарство финансија) која заједно са Народном скупштином учествује у креирању закона који треба да прате међународне стандарде финансијског извјештавања, може имати сљедеће користи:
 - Подстицање повећања транспарентних информација предузећа као и праћење њиховог пословања,
 - Боље планирање привредних кретања,
 - Повећање сигурности при ослањању на финансијске извјетшаје за доношење одлука;
- 2) Банке као финансијске институције могу имати сљедеће користи:
 - Квалитетније информације као основа за одобравање кредита те смањење ризичности банкарског пословања,
 - Транспаретнији, упоредиви и конзистентни финансијски извјештаји на основу којих је лакше и сигурније донијти адекватне одлуке;
- 3) Ревизорске куће које дају кредитабилитет финансијским извјештајима могу имати сљедеће користи:
 - Стварање адекватних услова за што успјешнију сарадњу привредних друштава и ревизорских кућа при спровођењу ревизије финансијских извјештаја,
 - Указивање на недостатке примјене стандарда као и проналажење рјешења за отклањање истих;
- 4) Академска заједница ће на основу ове анализе потенцијално имати сљедеће користи:

- Унапређење постојећег знања као и самог разумијевања фактора који се узимају у обзир при креирању нормативне основе,
 - Спровођење детаљнијих анализа како би се идентификовали недостаци и проблеми и пронашла адекватна рјешења за унапређење постојећих рјешења,
 - Анализом наведене теме могу да учествују на дебатама и у истраживачким активностима на међународном нивоу, јер је слична тематика присутна у свим земљама окружења и шире;
- 5) Међународне организације као што су Одбор за међународне рачуноводствене стандарде и друге организације које се баве наведеним темама могу имати следеће користи:
- Повратна информација о резултатим примјене у различитим земљама може довести до открића посебних случајева из праксе и може да допринесе даљем развоју МСФИ,
 - Ефикасније планирање као и укључивање других држава у сам процес развоја стандарда као и пружању помоћи при имплементацији истих.

Однос циљева

Након свих наведених циљева који су анализирани са више различитих аспектата веома је важно да се прикаже однос циљева као и резултати који су последица општих и специфичних циљева.

Општи циљ овог научно-истраживачког рада јесте повећање квалитета финансијског извјештавања. Како би се то постигло потребно је да се спроведе адекватна анализа финансијских и ревизорских извјештаја те идентификују фактори који утичу на тренутно стање. Истраживањем нормативних основа земаља у окружењу, те њиховог утицаја на квалитет финансијских извјештаја, потребно је истражити на који начин би промјена појединих захтјева који се односе на начин извјештавања, примјену појединих међународних стандарда, обvezнике ревизије, те контролу квалитета допринијела повећању квалитета.

Наведена проблематика је веома интересантна и иста није била предмет детаљних анализа у Републици Српској те се уједно овим истраживањем жели обезбиједити што већи број сазнања која ће допријети што адекватнијем приступу у практичној примјени.

Након што су постављени циљеви које се желе постићи, поставља се питање који су то резултати до којих се дошло приликом истраживања и анализе горе наведених циљева. Прије свега, успостављање нормативне основе извјештавања у свакој земљи произилази првенствено из карактеритика привреде сваке земље. Прихватавање готових рјешења из других земаља неузимајући у обзир стање привредних субјеката у конкретној земљи, корпоративно управљање, капацитет професије и друге факторе, доводи до нездовољавајућег квалитета финансијских извјештаја. Прилагођавањем нормативне основе финансијског извјештавања повећао би се квалитет извјештавања што би за резултат имало веће повјерење корисника извјештаја у презентовано стање и успјешност појединачног привредног друштва и привреде у цјелини, јачање тржишта капитала, смањење информационе асиметрије и смањење трошкова извјештавања, а и исто ће бити доказано у практичном дијелу рада кроз доказивање хипотеза.

Све наведено постигло би се успостављењем различитих основа извјештавања за привредна друштва различите величине и јавне одговорности, проширењем обvezника ревизије, те бољом организацијом контроле квалитета рачуноводствене и ревизорске професије.

Ово истраживање има за циљ да се свеобухватним и критичким сагледавањем нормативног оквира и фактора који утичу на његово обликовање, оцијени постојеће стање, укаже на недостатке, те предложи нормативни оквир који повећава квалитетно

извјештавање свих привредних субјеката у Републици Српској имајући у виду развијеност тржишта капитала, информационе потребе корисника извјештаја и трошкове састављања извјештаја.

Циљеви истраживања су одговарајући? **ДА**

IV.5 Хипотезе истраживања: главна и помоћне хипотезе

Главна хипотеза

Адекватно постављен нормативни оквир који, на што потпунији начин одражава националне специфичности и услове привређивања те уважава глобалне регулаторне захтјеве, обезбеђује квалитетно финансијско извјештавање.

Помоћне хипотезе

Хипотеза 1: Прилагођавањем нормативне основе финансијског извјештавања корисницима извјештаја и привредном амбијенту земље, повећава се квалитет финансијског извјештавања.

Хипотеза 2: Проширивањем броја обvezника ревизије повећава се квалитет финансијског извјештавања.

Хипотеза 3: Адекватно успостављен систем контроле квалитета рачуноводствене и ревизорске професије директно утиче на повећање квалитета финансијског извјештавања.

Хипотезе истраживања су јасно дефинисане? **ДА**

IV.6 Очекивани резултати хипотезе

Приликом разматрања избора теме за научно-истраживачки рад јављала су се бројна питања, а једно од најважнијих питања је „Која је то тема која је актуелна а која ће уједно и привући пажњу стручњака и читалаца?“ С друге стране било је веома важно узети у обзир чињеницу да постављање теме истраживања треба да има одређени циљ. У претходном дијелу рада констатованы су научни и прагматични циљеви где се кроз њих настоји остварити научни и практични допринос приликом сагледавања утицаја и дometа прилагођавања нормативне основе финансијског извјештавања настојањима да се побољша квалитет и поузданост финансијског извјештавања у Републици Српској.

Научни допринос рада

Научни допринос рада се огледа у разматрању теоријског, аналитичког и емпиријског значаја. У наставку ће сваки од наведених доприноса бити детаљно анализиран како би се на што бољи начин схватила сама проблематика као и сами резултати истраживања, а све са циљем стицања претпоставки даљем побољшању квалитета финансијског извјештавања у Републици Српској у најбољем интересу свих корисника ових извјештаја.

Теоријски значај ће се испунити кроз детаљну анализу појмова који су неопходни за потпуно и свеобухватно разумијевање процеса финансијског извјештавања. Такође, биће

објашњени разлози за примјену међународно упоредиве основе финансијског извјештавања, као и механизми путем којих се позитивни ефекти ревизије финансијских извјештаја и континуиране контроле квалитета рачуноводствене и ревизорске професије, реплицирају на сам квалитет и ниво поузданости финансијског извјештавања.

Аналитички значај се огледа у томе да ће бити детаљно анализирани критични фактори који опредељујуће утичу на квалитет финансијског извјештавања како би се могло поуздано идентификовати и препознати подручја за постизање додатних унапређивања и побољшања овог процеса. С тим у вези, биће анализиране и могућности њихове имплементације, кроз редефинисање и прилагођавање нормативне основе финансијског извјештавања, у настојању да се побољша квалитет и поузданост финансијских извјештаја које објелодањују привредни субјекти у Републици Српској.

Емпиријски значај се посматра кроз резултате спроведеног истраживања где ће се приказати утицај прилагођавања нормативне основе финансијског извјештавања, прије свега у дијелу који се тиче успостављања различитих основа извјештавања за привредна друштва различите величине и јавне одговорности, проширењем круга обvezника ревизије, те бољом организацијом контроле рачуноводствене и ревизорске професије, на побољшање нивоа квалитета и поузданости финансијских извјештаја, продукованих у таквом систему финансијског извјештавања.

Када сумарно погледамо научни циљ се огледа у томе да се изврши детаљна анализа нормативне основе финансијског извјештавања у Републици Српској. Циљ је да се анализом фактора који утичу на квалитет финансијског извјештавања поуздано идентификују модалитети за побољшање нормативне основе финансијског извјештавања у Републици Српској, на начин који би водио даљем побољшању квалитета финансијског извјештавања, односно унапређењу рачуноводствене и ревизорске професије уопште.

Практични допринос рада

Поред научног доприноса важно се осврнути и на практични допринос рада који је од итекако великог значаја. Прије свега важно је напоменути да ће већи број учесника у ланцу финансијског извјештавања имати користи од детаљне анализе проблематике извјештавања и сагледавања могућности да се унаприједи и побољша квалитет финансијских извјештаја, прије свега захваљујући редефисању постојеће нормативне основе финансијског извјештавања. Циљ је свакако да се креатори политика у Републици Српској активирају на креирању и успостављању законских рјешења у овој области која прате међународне стандарде финансијског извјештавања, што би допринијело већој транспарентности информација предузећа и праћењу њиховог пословања, бољем планирању привредних кретања те већој сигурности при ослањању на финансијске извјештаје за одлучивање

Очекивани резултати представљају значајан научни допринос? ДА

IV.7 План рада и временска динамика

Ред.	Временски период	Опис активности и задатака на појединим дијеловима докторске дисертације
1.	01.10.–31.03.2021.	Прикупљање података за емпиријски дио докторске дисертације и израда теоријског дијела дисертације
2.	31.03. – 30.06.2021.	Обрада података помоћу статистичког софтвера, те извођење одговарајућих закључака на основу

		обрађених података и добијених резултата
3	30.06. – 31.08.2021.	Извођење закључака у складу са постављеним хипотезама и теоријским закономјерностима.

План рада и временска динамика су одговарајући? **ДА**

IV.8 Метод и узорак истраживања

Како би сама анализа истраживања била што адекватнија, прије свега због квалитетних информација, веома је важно да се истраживање спроведе на што ефикаснији начин. Како би се исто постигло потребно је да се пажљиво изаберу методе истраживања. Постоји велики број различитих метода које се могу користити приликом истраживања а примјена истих зависи прије свега од предмета анализе. Када је у питању основни методолошки приступ који ће бити кориштен за истраживање као и писање овог рада одабран је комбиновани приступ. Наведени приступ обухвата квалитативну и квантитативну методологију, где ће примјена истих допринијети квалитетнијим резултатима истраживања. Квантитативне методе истраживања биће кориштене при спровођењу основних процеса истраживања као и за тестирање постављених хипотезе. Са друге стране, квалитативне методе ће се користити за потпунију слику истраживања као и објашњавање појмова који су неопходни за разумијевање самог предмета и проблема истраживања.

Сходно различitim фазама истраживања примјењивале су се различите методе истраживања а исто тако ће бити примјењивање у наставку активности на овом научно-истраживачком раду. У фази идентификовања проблема посматрале су се варијабле које су и дефинисане у претходном дијелу са циљем добијања слике о кључним детерминантама квалитетног и поузданог финансијског извјештавања што је у најбољем интересу корисника извјештавања.

Приликом дефинисања проблема користила се расположива литература у вези са препознавањем и сагледавањем утицаја МСФИ, кроз обухват и садржај који имају, те примјењивих националних рјешења, на квалитет и поузданост финансијског извјештавања уопште. Након што је завршен процес избора идеје за истраживање, методом класификације извршена је идентификација узрока и посљедице и уједно су појмови класификовани у одређене групе ради бољег разумијевања као и саме анализе. Након свих ових активности извршен је процес анализе групе фактора који утичу на стварање проблема, дакле идентификована је корелација уз помоћ дијаграма узрок посљедица, такозвани Ишикава дијаграм. На основу овог дијаграма идентификоване су независне и зависне варијабле истраживања које су уједно и детаљно описане.

Након што су спроведене све активности, примјеном Окамовог принципа, постављене су главна хипотеза као и помоћне хипотезе ради бољег разумијевања главне хипотезе као и остваривање квалитетних резултата истраживања на основу којих ће се постићи научни и практични допринос.

Метод и узорак су одговарајући? **ДА**

IV.9 Мјесто, лабораторија и опрема за експериментални рад

Бања Лука, обрада примарних и секундарних података

Услови за експериментали рад су одговарајући? **ДА**

IV.10 Методе обраде података

Подаци који се прикупе при самом процесу истраживања обрађиваће се уз помоћ метода анализе и синтезе, које ће омогућити рашчлањивање података као и проналаску фактора који имају утицај на сам предмет истраживања. Након тога добијени подаци биће груписани ради извођења одговарајућих закључака. Наведене методе имају широку примјену а уз помоћ њих у овом раду моћи ће да се разумију појмови који су од велике важности за саму анализу проблема. Како би сама анализа проблема била потпунија користиће се метода индукције како би се формирао један општи став на основу анализе појединачних случајева, а са друге стране одређени општи закључци који су представљени, а тичу се нормативне основе финансијског извјештавања и утицаја које производи на поузданост и релевантност процеса извјештавања у целини, биће расчлањени на појединачне закључке који су од великог значаја за примјену у пракси уз помоћ метода дедукције. Дакле, у оквиру теоријског концепта користиће се дедуктивна метода истраживања од самог постављања проблема до постављања хипотеза. У другом дијелу истраживања који се односи на емпириски дио користиће се индуктивни метод истраживања, од анализе постављених хипотеза до проналаска адекватних рјешења, како би се на основу анализе улазних величина тог процеса креирао један општи став. Сам процес моделирања биће спроведен уз помоћ примјене методе апстракције како би се исказале битне карактеристике елемената који чине јединствен систем квалитетног и поузданог финансијског извјештавања, и то прилагођавање нормативне основе финансијског извјештавања, проширивање круга обvezника ревизије и успостављање адекватног система контроле квалитета рачуноводствене и ревизорске професије. У процесу квантитативног дијела истраживања користиће се статистичке методе.

Приликом анализе и обраде података користиће се бројне статистичке методе како би се на што реалнији начин приказали резултати и схватила њихова примјена у пракси. За потребе тестирања хипотеза користиће се бројне статистичке методе као како би се приказала међуусловљеност примјене рачуноводствених стандарда, ревизијских процедура и контроле квалитета рачуноводствене и ревизорске професије те утицаја које ови претпоставке квалитету финансијског извјештавања стварно и производе на систем извјештавања у националним оквирима. И на крају за извођење закључака користиће се методе анализе и синтезе, као и методе индукције и дедукције, а све са циљем сумирања резултата истраживања као и на указивања будућих очекивања по питању наведене области истраживања.

Предложене методе су одговарајући? **ДА**

V ЗАКЉУЧАК

Кандидат је подобан	ДА
Тема је подобна	ДА

Образложење (до 500 карактера):

Финансијско извјештавање један је од кључних предуслова ефикасног функционисања тржишта капитала. Продуковањем јавно доступних информација, финансијско извјештавање доприноси смањењу информационе асиметрије те чини да се процеси на тржишту капитала одвијају на транспарентнији и ефикаснији начин. Кроз процес финансијског извјештавања смањују се информациони ризици, стимулишу домаћи и страни инвеститори, повећава секундарна ликвидност хартија од вриједности, јача свеукупно повјерење на тржишту капитала што доприноси изградњи и развоју тог

тржишта те самом развоју финансијског и реалног сектора у целини.

Квалитетне и поуздане информације објелодањене у финансијским извјештајима указују на изложеност предузећа и инвеститора пословним и финансијским ризицима. Квалитетно финансијско извјештавање, слиједом искуства земаља са развијеном културом извјештавања, подразумијева одговарајући законодавни и регулаторни оквир, као и релевантни институционални оквир, затим континуирани развој кадровских капацитета те изградњу и перманентно унапређивање осталих капацитета и процеса, али исто тако и адекватну презентацију финансијских извјештаја, њихову конзистентност и временску и просторну упоредивост.

Кандидат се управо у овом раду бави питањем квалитета финансијског извјештавања и начина његовог унашређења кроз прилагођавање нормативне основе. Турбулентно привредно окружење има за резултат потребу сталног унапређења постојећег оквира извјештавања који би повећао информациону моћ финансијских извјештаја.

Истражујући рјешења у земљама у окружењу, а имајући у виду њихове привредне и друге карактеристике, кандидат ће идентификовати начине за унапређење постојеће нормативне основе у Републици Српској. Имајући у виду да је Република Српска опредијењена на кориштење међународних стандарда у овој области, истраживањем ће бити идентификовани најбољи начини примјене међународних стандарда за привредна друштва различите величине. Како би били у могућности да утврдимо да ли је систем финансијског извјештавања током времена квалитетнији, истражиће се постојећи механизми провјере контроле – ревизија и контрола квалитета рачуноводства и ревизије, те предложити начини даљих унапређења.

Кандидат је утврдио методе истраживања примјерене предметном истраживању. Наведена проблематика је веома интересантна и иста није била предмет детаљних анализа у Републици Српској те се уједно овим истраживањем жели обезбиједити што већи број сазнања која ће допринијети што адекватнијем приступу у практичној примјени.

Сходно наведеном, предлажемо да се наведена пријава кандидата прихвати будући да проблем истраживања заслужује пажњу и од њега се очекује значајан научни и практични допринос.

Датум: 18.01.2021. године

Пољашевић Јелена

Др Јелена Пољашевић, ванредни професор,
Економски факултет Универзитета у Бањој
Луци, ужа научна област Рачуноводство и
ревизија, предсједник

Кристина Мијић

Др Кристина Мијић, доцент, Економски
факултет у Суботици Универзитета у Новом
Саду, ужа научна област Рачуноводство,
анализа и ревизија, члан

Срђан Лалић

Др Срђан Лалић, ванредни професор,
Факултет пословне економије у Бијељини
Универзитета у Источном Сарајеву, ужа
научна област Рачуноводство, члан